

Padleeventyr på Svalbard, sommeren 2004

Alt vi visste om været ble gjort til skamme da vi kom til Svalbard. Vi trodde at det ikke kunne blåse og være tåke samtidig; men, jo, det kan det – på Svalbard! Vi visste at været kunne skifte raskt ute på havet, men aldri hadde vi forestilt oss at været kunne skifte så raskt og så ofte som det gjør på Svalbard! Vi trodde at det ikke kunne blåse fra alle himmelretninger samtidig; men, jo, på Svalbard (!) kaster vinden seg ned mot kajakkene fra

alle himmelretninger samtidig – det blåser fra Nordpolen, det blåser fra Ishavet og det blåser fra isbreene. Svalbard er i sannhet et underlig værphenomen.

Vi hadde bestemt oss for å padle rundt Spitsbergen (Svalbards største øy) denne sommeren. Det er ikke mange som har klart dette før oss; kun et par barske karer en gang for lenge siden. Litt flere har forsøkt uten å lykkes og enda flere, ja ganske mange, snakker, men prøver ikke og disse lykkes i alle fall ikke. Det er stor forskjell på folk som snakker og folk som gjør. Vi kom oss ikke rundt denne øya, men vi har prøvd. Resultatet av forsøket ble en utrolig naturopplevelse, ni uker utendørs, fugle- og dyreliv på nært hold, masse vær. En uforglemmelig tur!

Vi startet eventyret i Longyearbyen i vannrett snøvær og medvind, med freidig mot og godt humør. Endelig skulle vi ut på tur. Seks personer hadde brukt de to foregående årene på planlegging, organisering, trening og logistikk, hvorav logistikk var den mest krevende og den mest frustrerende biten av det hele.

I Longyearbyen var folk hyggelige og hjelpsomme, men de smilte litt av oss: ”Dere skal padle rundt, ja... For mye is i år!”, ”Går ikke an å komme rundt i år.” Men det var ingen som kunne stoppe oss nå. To år med planlegging, det streifet ikke engang våre tanker å ikke prøve. Man gir da ikke opp før man har prøvd! Idet vi la ut fra Longyearbyen i hver vår gule kajakk var vi udødelige – vi var fri! Været var surt, det var kaldt,

det snødde og bølgene slo over kajakkene våre, som forøvrig ser ut som forvokste bananer på tur. Vi ble våte før vi nådde Isfjorden – og margekalde. Men aldri hadde livet vært bedre!

Vinden løya, det slutta å snø. Sjøen var rolig og speilblank. Vi padlet nordover og følte at dette bare var juks. Sol hele døgnet. Vi begynte å tro at det var slik det var å være på Svalbard.

Nord i Forlandssundet møtte vi isen. Isen lå landfast 3-4 mil nordover – akkurat slik som de lokale hadde opplyst oss om for bare noen dager siden. Vi ventet på isen i et par dager: Kanskje ville den forsvinne? Viss vi bare kikket lenge nok på den? Havet var blikkstilte, ikke engang et lite drag av vind i luften. Da godværet begynte å vike og vinden begynte å blåse, innså vi at venting var fånytt. Vi snudde båtene våre og padlet sørover. Forlandssundet var en blindvei, vi måtte rundt og på utsiden av Prins Karls Forland.

Etter å ha opplevd steikende sol (jeg tør vedde på at det var over 10°C den ene dagen), hissig vind (så hissig at vi ble blåst i land og ble værende der noen dager), vår første isbjørn (foreløpig på god avstand) og blitt godvenner med selene som fulgte etter oss til havs og Svalbardreinen som fulgte etter oss på land, møtte vi igjen på isen.

Hele Kongsfjorden var full av is! Ikke landfast is denne gangen, men store isflak – tett i tett – så langt øyet kunne se. Bølgene slår inn under isflakene og lager en smattelyd – mange smattelyder, rundt på alle kanter. Å padle i drivisen er som å padle er som å padle mellom sultne, levende, hvite – ting... Isen lever, den beveger seg alltid mot båten, smatter og smeller. En kollisjon mellom en kajakk og et isflak resulterer alltid i at kajakken må vike – enda så gul og fin den er.

Etter en god natts søvn (eller var det dag?), forsvant isen. Plutselig og på magisk vis. Vi hadde fritt leide inn til Ny Ålesund. 16 dager fra Longyearbyen til Ny Ålesund, aldri har vel noen brukt så lang tid på denne strekningen (kryss i boka !?!).

Ferden nordover fortsatte i lystige padletak. Dagene gikk i hverandre. Været viste alle sine ansikter – gjerne på en gang. Det var tykk tåke med vind og det

var tykk tåke med så blankt hav at man fikk høydeskrekk. Havet var klarere enn lufta, og mistet man konsentrasjonen på en slik dag, risikerte man å ta en halv eskimorulle; man måtte hele tiden huske på hva som var opp og hva som var ned.

Det var ikke bare tåke og klart vann som spilte sansene våre et puss. Brytende bølger i motsol ser helt ufarlige ut – men det er et skummelt synsbedrag. Undertegnede har selv kavet i slike farlige lure-bølger med en 120 kg – kajakk i hver hånd. Begge båtene var på vei (alene, helt uten noen om bord) ut på havet og jeg måtte hoppe etter dem. Best som det var mens jeg kavet i brusende bølger og ble skylt hit og dit mens jeg tviholdt på båtene og ropte ”Jeg har dem! Jeg har dem!”, forstod jeg at selv om jeg hadde båtene, så hadde havet meg... Det hele endte lykkelig da også Anders tok seg en tur ut i de glupske bølgene, og vi sammen klarte å få både oss selv og to båter fulle av tang, tare og ishavsvann trygt inn på land – laaangt inn på land.

Vi opplevde stadig nye værphenomener og vi traff på stadig flere dyr. Midt ute i Woodfjorden havnet vi midt i en flokk med Kvitnos. Havet kokte og sydet av fisk som Kvitnosen jaget opp til overflaten. Over oss var det hvitt i grå-hvitt av måker som ville prøve

fiskelykken. Yngve ville gjerne at Anders også skulle prøve fiskelykken med garnet sitt. Yngve ville gjerne ha fisk til middag. Heldigvis ble rådet ikke fulgt.

Vibeke fikk en dag en måke i hodet – noe som førte til at hun utviklet en slags villdyraversjon, noe som forøvrig ikke er å anbefale på Svalbard. Litt seinere fikk hun også en lundefugl i nesa.

Vi kryssa 80° Nord og bada i havet som ekte ishavsgaster. Det ble mye hyling og hvining da fire nakne kvinnfolk og to nakne mannfolk skulle under med hud og hår; men Ishavsgaster ble vi alle mann – og damer.

Vi runda nordøstspissen og begynte å padle sørover ned Hinlopenstretet. En dag med fint vær, padlet Yngve 15 meter foran oss andre og nynet på en Beatlessang. Plutselig, og helt uten noe forvarsel fikk han en hvalrosstann gjennom forskottet på den gule kajakken sin. Yngve skreik, og vi som kom padlende rett bak så at Yngve med hud og hår og kajakk ble løftet opp av vannet da vedrens største (les: den største vi noen gang så)

hvalross dykke ned under båten hans. Padleåra gikk som trommestikker i løse lufta. Yngve, som er fra Molde, ropte: ”I synk!!!” og padlet i plan inn mot land og stoppet ikke før han og kajakken var langt inne på stranda. Den dagen ble ikke Yngve våt på beina når han skulle ut av båten sin.

Vi lappa kajakken som best vi kunne (en gang må jo være den første...), og måtte vente to dager på at epoxyen skulle herde. Mens vi var der, nord i Hinlopenstretet, ble vi også plutselig liggende noen ekstra dager værfast da det plutselig blåste opp til storm. Det var riktignok bare en liten storm, men storm var det like fullt. Og mens det blåste som verst, kom isen (igjen...). Isen lå som en propp litt lengre nede i Hinlopenstretet og nå kom den drivende og smattende opp til oss. På denne tiden hadde vi mottatt ismeldinger: Fast is fra Hinlopen til Sørkapp, mye drivis, mange båter fryst fast i isen. Vi innså etter hvert at dersom vi skulle rekke frem til Longyearbyen i år, måtte vi ta den veien vi kom fra. Vi måtte snu.

Da vinden løya noe, dro vi tilbake den veien vi kom fra; med nyreparert båt og motivasjonen på bunn. I skrivende stund er det bare isbrytere som har klart turen rundt Spitsbergen i år. Verste isår på 30 år sies det.

Beslutningen om å snu var tung å ta, men den var nok riktig. Humøret steg ikke så fort på tross av at det ikke hjelper å sutre, humøret steg sakte, men

det steg. Vi krysset Wijdefjorden for andre gang. Denne gangen hadde vi motstrøm og brukte 5 timer og 15 minutter. Første gangen hadde vi vind og bølger imot og brukte 5 timer og 30 minutter. Det er ikke mange som har krysset den største fjorden på Svalbard to ganger og har brukt over 5 timer begge gangene. Etter en slik kryssing er man både dehydrert og tissatrengt når man kommer i land.

Vinden blåste fra nord og siden det ikke er så mye mellom Nordpolen og Svalbards nordkyst, fikk vi en kald retur. Da vi rundet Nordvesthjørnet og vendte de kalde nesene våre sørover (nok en gang) dreide vinden og resten av returen hadde vi sterkere og mildere former for sørvestlig og nordvestlig kuling. Og siden det ikke er så mye mellom Grønland og Svalbards vestkyst, så blir bølgene store når det blåser vestavind og enda større når det blåser vestakuling.

Vi padlet noen kilometer og ble skylt i land. Vi lå værfast i fem dager ved sjettebreen før vi drista oss ut på det sinte havet. Etter bare fem våte, kalde og meget spennende kilometer ble vi skylt på land igjen. Slik fortsatte vi; museskritt for museskritt nedover vestkysten. Teltet vårt (Helsport Svalbard 5) blåste bort, vi fikk isbjørnbesøk etter leggetid. Vi fikk besøk av polarrev også som dro alt med

lukt på ut av teltet og spiste opp kryddersalamien vår. Og det regne, det regna ikke bare litt, men det regna mye. Stikk i strid med hva man kunne forvente av en arktisk ørken. 26 millimeter nedbør på en dag er mye, spesielt når det kommer i tillegg til havsprut og brytende bølger og det er over to uker siden ullklærne og soveposene var tørre.

En dag vi ble skylt på land på en klippefull strand klarte vi å gjøre mer ugagn enn vi hadde gjort på turen så langt: Anders brakk åra, Tone gikk rundt i en brytende bølge, Eva fikk hull i båten og Vibeke bøyde roret. Det var bare å reparere så godt det lot seg gjøre i regnet, varme opp Tone og fortsette ferden etter et værfast døgn eller to.

På tross av vær og vind, på tross av at vi måtte snu, på tross av en vond rygg som gav tapt under en av de mange kampene vi hadde med værgudene. På tross av alt; vi kom alle tilbake til Longyearbyen som venner og tidsnok til å rekke flyet tilbake til fastlandet. Vi har fått respekt for ord som: Brytende bølger, kuling (særlig sterk kuling, for ikke å snakke om storm), ville dyr – og det mest fryktede ordet av dem alle: Værfast!

For å oppsummere det hele; så var vi alle enige om at vi hadde hatt en tur. En fantastisk naturopplevelse som ingen av oss ville vært foruten. Den var vill, vakker og våt.

